

WTOREK 18 Stycznia 1848 roku.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzien godzina	Bar. do 0° R. w miar. paryż.	Stop. ciepła podł. Reau.	Psycho- metr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi.			
15	6 ^h 27 2 10	4. 1. 4	50 -7 33	-9. -7 -9.	40. 81. 39	86 00 87	Wschodni słaby Wschodni „ Wschodni średni	Pochmurno „ „	W nocy Śnieg Śnieg
16	6 2 10	4. 4. 4.	3 62 74	9. 9. -10.	40. 93. 88	86 98 75	Wschodni „ Wschodni „ Wschodni „	Pochmurno „ „	Śnieg

Wiadomości Krajowe.

— Preszburg 6 Stycznia. —

Po 14 dniowych sejmach, sejm rozpocznie jutro swoje dalsze posiedzenia. Podczas słabości Arcyksięcia Palatyna, drugi dygnitarz państwa Jerzy Majlath, najwyższy sędzia kraju będzie prezydować w izbie magnatów, która liczy 252 członków, między którymi 32 duchownych; izba zaś niższa czyli deputowanych składa się z 380 członków.

Wiadomości zagraniczne.

— Paryż 7 Stycznia. —

W kaplicy Tuileryjskiej odbyło się żałobne nabożeństwo za zmarłą księżniczkę Adelajdę, na którym się i król belgijski znajdował. Pokój sypialny księżniczki, według rozporządzenia króla, ma pozostać przez cały ciąg jego panowania nie zamieszkały. Księżniczka miała wprowadzić testamentem przekazać swoim synowcom cały swój majątek, zostawiając atoli królowi aż do śmierci nieograniczone użytkowanie z niego. Najlepiej uposażonym małżymć księżę Joinville, po nim księżę Nemours i Montpensier, a najmniej księżę Aumale.

Dom handlowy Cohen i spółka ogłosił się nie wypłatnym z powodu upadłości w Frankforcie zaszybych. Dług wynosi 1,500,000 fr

Z porównania kursu akcji 17 głównych kolei żelaznych we Francji od 31 grud. 1846 do 31 grudnia 1847 r. okazuje się, że spadanie przysporzyło stratę 176,949,500 fr. którą akcyonariusze ponosić muszą.

Constitutionnel ogłasza teraz wykaz broni przez rząd francuzki przymierzemu odszczepionych kantonów dostarczonej jako to: 4 haubice polne z w-zelkimi porządkami, 1000 granatów haubicowych, 400 dwudziestoczwierofuntowych kul, 250 nabożów kartaczowych i 3000 karabinów.

Według artykułu 14go nowego projektu do prawa o znizeniu cła od soli, okręta francuzkie wpływające na połów sztokfiszów, będą mogły zakupywać swój zapas soli albo we Francji bez opłaty cła albo za granicą za opłatą 50 centimów cła od kilogramu. Według artykułu 2 skarb odtąd sprzedawać będzie sól po cenie całej 27 centimów za kilogram, sprzedający z drugiej ręki nie mogą drożej soli sprzedawać jak po 30 centimów za kilogram.—Projekt do prawa o znizeniu porta od listów ustanawia toż porto od listów na 2, 3, 4 i 5 centimów dla największej odległości wewnątrz kraju oraz na 4 centymy od dzienników wielkości... centimetrów; za kaźden centimetr więcej dodaje się jedna centyma.

Z Veracruz donoszą, że jenerał Patterson kaźał w Jalapa powiesić dwóch oficerów mexykańskich schwytyanych na czele band geurylasów. Do Vera-Cruz przywieziono z Meksyku 1,500 chorych i rannych.

— Londyn 6 Stycznia. —

Vice-admirał, hr. Dundonald (lord Cochrane) jest mianowany naczelnikiem oddziału floty przy brzegach amerykańskich i w zachodnich Indyach, a lubo ma lat 73, przyjął jednak ten mozolny urząd. Swoją flagę zatknie na okręcie *Wellesley* o 74 działach.

W Irlandyi niespokojności coraz się szerzą, tak że lord namiestnik niektóre części hrabstw Galway, Fermanagh i Cavan poddał prawu wyjątkowemu. Nadzwyczajna kommissya rozpoczęła już w Limerick swoje czynności sądowe.

Stowarzyszenie Repealu zdaje się znowu odżywać. Dochód w zeszłym tygodniu wynosił 151 lst.

Dzienniki angielskie zajmują się teraz poddaniem Abd el Kadera i zgadzają się na to, że tego honor wymaga po rządzie francuzkim, aby mu przyznanych warunków odwiezienia go do Egiptu lub Syrii, dotrzymać. Szczególniej zaś przemawia *Times* w tym duchu za emirem.

Według listu pod 28 listopada z Meksyku pisanego, mexykanie wyprawili czterech pełnomocników do układania się o pokój.

Odezwa prezydenta Stanów Zjednoczonych przyjęta została. Obejmuje projekta żądające zdobycia nie już całego Meksyku ale całego ładu północno-amerykańskiego. A jednak od chwili załatwienia kwestyi o Oregon, Anglia tak jest obojętną o politykę amerykańską, tak przekonana o poniżeniu i wyrodzeniu się plemienia hiszpańskiego w Ameryce, że, jakkolwiek nikt nie pochwała powodów i ducha tej wojny, nikt jednak nie myśli powstawać na jej skutki. Wolno amerykańcom zabrać cały łąd stały. Anglia przestanie na swych posiadłościach na północ rzeki Sgo Wawrzeńca i na wyspach. Nawet ostatnie kiedykolwiek odda.

Interesa zachodnio-indyjskie, albowiem tak nazywają interes właścicieli europejskich mających posiadłości w Indyach Zachodnich, tak up dły, że wkrótce zupełnie istnieć przestaną. Na każdej wyspie można teraz kupić posiadłość za summy nie przechodzące 10 lub 15 procentu ich dawnego rocznego dochodu. Cała machina oparta na niewolnictwie i cłach opiekuńczych runęła i nie jest to wcale marzeniem, że w następnej generacyi wyłącznie murzyni te wyspy posiadać będą; słowem Rplia Haiti spotka swą siostrę, jakkolwiek w zachodnich Indiach widzimy zupełnie różny rodzaj uprawy gruntu i ukształcenie mieszkańców. Murzyni mogą być wolni, mogą być bogatymi ale nie będą wyrabiać cukru dla panów, którzy przez całe życie mieszkają na placu Cavendish w Londynie. Gdy w roku 1834 wyplacono właścicielom niewolników w Indyach Zachodnich sumę 20 milionów funtów sterlingów, należało sumę tę obrócić na zapewnienie sobie wolnej pracy, wówczas jeszcze można było coś zrobić, ale dziś już zapóźno. Plantatorowie są zupełnie zniszczeni i nie mają żadnego kapitału, by go włożyć w jakiegokolwiek przedsięwzięcie. Tak polityka abolicjonistów i stronników wolnego handlu nie tylko zniszczyła cukrowe kolonie Anglii, ale, co jest daleko smutniejszem, podniosła pomysłność nie wolniczych kolonij innych krajów. W tej chwili machiny do fabrykacji cukru, których zubożeli plantatorowie angielscy kupić nie mogą, wywożone są w wielkiej liczbie do Kuby i Brazylii. Jeżeliby prawie można było urządzić wóz czarnych z Afryki do wysp, w których nie ma niewolnictwa, na wolnych robotników, w takim razie kolonie angielskie jeszczeby się mogły podnieść, nie ściągając na siebie zarzutu utrzymywania niewolnictwa. To też jest ostatnie doświadczenie, na które lord Grey pozwolił plantatorom; od jego powodzenia zależy będzie nie tylko utrzymanie angielskich kolonij, ale przyszłość sprawy wolnej pracy w Ameryce. Zresztą żniwo cukrowe w zachodnich Indiach było tak obfite, że uratowało kolonie przy cenach stosunkowo dobrych.

— *Od granic Szwajcaryi.* —

Reprezentanci ludu szwajcarskiego wracają już do miasta Bern na dalsze posiedzenie sejmiku związkowego, które się znowu rozpoczyna na dniu 10 lub 11 stycznia. Jak słyhać komisya z siedmiu członków złożona ma wnieść na pierwsze posiedzenie projekt do prawa oznaczającego stanowisko jakie przewodnikom stronnictwa w kantonach odszczepionych wskazać należy.

— *Lizbona 2 Stycznia.* —

Na dniu tym królowa zagała osobiście posiedzenia kortezów. W mowie od tronu jest następujący główny paragraf:

„Pogwałtownych politycznych niespokojnościach, które w ostatnich dwóch latach krajem wstrząsały, wasze zgromadzenie w tym miejscu jest pewnym dowodem, że Opatrzność czuwa jeszcze nad tym walecznym i wieronym ludem Hiszpanii, Francya i Anglia zawarły z moim rządem traktat, który na dniu 21 maja r. z w Londynie podpisany został, aby wojnie domowej koniec położyć. Ponieważ czynności parlamentu na niejaki czas przerwane były, musiały ministerstwa nadzwyczajnych użyć środków. Rząd mój złożył dokładne sprawozdanie o tych środkach, aby je ciało prawodawcze rozstrząsnąć i ocenić mogło.“

Wspominając o pomocy przez sprzymierzone mocarstwa danej dla spiesniejszego ułomienia wojny domowej, królowa wynurza nadzieję, że rząd będzie w możności zadość uczynić wszelkim zobowiązaniom ztąd wynikłym.

Times utrzymuje, że w Portugalii najmocniejszém stronnictwem są migueliści; gdyż największą część posiadaczy włości, mianowicie porowie z kortezów wykluczeni należą do nich. Ze nawet ciemny lud wiejski wzdycha do owych dobrych dawnych czasów, gdzie się przynajmniej w pokoju żyło. Bez wielkich mocarstw, mówi *Times* Don Miguel byłby w jednym miesiącu królem portugalskim.

— *Konstantynopol 22 Grudnia.* —

Rząd polecił kommissyi sporządzenie przekładu francuzkiego kodexu handlowego, co już skutecznym zostało; wielka rada przyjęła kodex ten ze stósownymi zmianami; teraz oczekują tylko przedłożenia go Sułtanowi do sankcyi. Prawie równocześnie ministerstwo wojny mianowało podobnie kommissyę która się zajmie przekładem francuzkiego kodexu wojennego.

JENA i AUERSTAEDT

Z historii Konsulatu i Cesarstwa.

(przez Thiersa)

(Ciąg dalszy)

Podczas tej straszliwej nocy, zwyciężył mniejszy co zwyciężeni cierpieli. Leżeli na gołej ziemi, biwakując wśród najzimniejszej nocy, nie mając prawie nic do jedzenia, skutkiem bitwy obojczyj, naturalnie w żywność nie bardzo zaopatrzoną. Wielu z nich, poranionych ciężko, leżało na ziemi, obok ranionych nieprzyjaciół mieszając jęki i narzekania, bo w tak krótkim czasie się i najlepší urządzone ambulanse nie zdążyły brać dwanaście do piętnaście tysięcy ranionych. Napoleon, z dobroci tyle co z rachuby, przez kilka godzin, czuwał osobiście nad ich zbawieniem i następnie wrócił do Jeny, gdzie zastał także męstwo młodości, to jest doniesienie o drugiem zwycięstwie, chwalebniejszem jeszcze od tego które pod jego okiem odniesionem zostało. Z razu nie chciał wierzyć w to doniesienie, gdyż list od marszałka

Bernadotte, który chciał pokryć niewczesne postępowanie, objawił mu, że marszałek Davout zaledwie dziewięć do dziesięciu tysięcy ludzi ma przed sobą. Gdy mu oficer ze sztabu marszałka Davout, kapitan Trobriant, oświadczył że rozprawiono się z siedmiesięciu tysiącami prussaków, nie mógł dać wiary temu raportowi i powiedział mu:—Dwoi się w oczach twojemu marszałkowi.— Ale skoro dowiedział się wszystkich szczegółów, niewypowiedzianą poczuł radość, i obsypał pochwałami, wkrótce potem świetnymi nagrodami, bohaterkie postąpienie trzeciego korpusu. Oburzony był na marszałka Bernadotte, ale nie bardzo zdziwiony. W pierwszej chwili chciał go skarcić przykładowie i nawet zamierzał oddać pod sąd wojenny. Ale pokrewieństwo, jakaś odraza do karcenia inaczej jak gwałtownym słowem, przeobraziły wkrótce to surowe postanowienie w niezadowolone, którego z resztą bynajmniej nie ukrywał. Marszałek Bernadotte tym razem uszedł cały, skarczony tylko listem xięcia Berthier i Napoleona samego, a listy te zgryźli go były powinny bardzo głęboko, gdyby miał serce obywatela i żołnierza.

Nazajutrz, marszałek Duroc posłanym został do Naumburga. Przywiózł marszałkowi Davout list od Cesarza i świetne dowody zadowolenia dla całego korpusu.—Żołnierze twoi i ty, panie marszałku, pisał Napoleon, nabyliście wiecznego prawa do mojego szacunku, poważania i wdzięczności. — Duroc miał przejrzeć szpitale, odwiedzić ranionych, ogłosić im najświetniejsze nagrody i nie szczędzić pieniędzy wszystkim coby ich potrzebowali. List Cesarza odczytano na wszystkich miejscach gdzie ranni leżeli, a ci biedacy, okrzykami niech żyje Cesarz pośród ciężkich boleści, wyrażali chęć odzyskania życia, żeby mu je znów poświęcić.

Napoleon, nazajutrz zaraz, 15go października, zajął się zebraniem korzyści z odniesionego zwycięstwa, z działalnością i zabiegłością, której żaden wojownik, starożytny i nowoczesny, nie dorównał nigdy. Polecił najprzód marszałkom Davout, Lannes i Augereau, których korpusy wiele ucierpiały w bitwie z 14go, żeby kilka dni wypoczęli w Naumburgu, Jenie, Weimarze. Ale marszałek Bernadotte, którego żołnierze jednego nawet strzału nie dali, marszałkowie Soult i Ney, którzy część tylko swoich korpusów do bitwy przyprowadzili. Murat, którego jazda tylko utrudzeniem cierpiał, posunięci zostali naprzód, dla dźgnięcia armii pruskiej i zabierania jej szczątków. Bitwy do schwytania, pośród nieładu i zamieszania w jakie popadła. Murat, który nocował w Weimarze, otrzymał rozkaz pobiedz z dragonami swoimi do Erfurtu 15 rano, a Ney miał pośpieszać tuż za nim. Marszałek Soult, przez Sommerda, Greussen, Sondereshausen, Nordhausen, miał pędzić za nieprzyjacielską armią i gonić ją przez Turyngię, ku gorom Hartzu, w których szukała schronienia uciekając bez ładu. Marszałkowi Bernadotte najmocniej polecono aby tego dnia jeszcze wyszedł ku Elbie, zmierzając na prawo armii, przez Halle i Dessau. Uważajcie, że Napoleon, starannie koncentrować się zwykł przed wielką bitwą, ale nazajutrz, skoro silnie ugodził nieprzyjaciela, rozdzielal swoje korpusy, jako sieć rozległą, żeby zabrać wszystko co uciekało, zręcznie zmieniając zastosowanie prawideł woj-

ny, według okoliczności, a zawsze trafnie i wcześniej, zkad nieomylnie powodzenie płynie.

Wydawszy te rozkazy, Napoleon zajął się cokolwiek polityką. Kierunek w którym Prussacy rejterowali, oddalał ich od Saxonii. Prócz tego, Napoleon trzymał w swém ręku znaczną część wojsk saskich, które były się zaszczytnie, lubo wcale niekontente, ani z wojny do której kraj ich wciągnięto, ani z obejścia się z niemi Prussaków, na które głośno narzekały. Napoleon kazał zgromadzić w Jenie, w sali uniwersytetu, oficerów saskiego wojska. Przyzawszy do siebie swego urzędnika spraw zagranicznych, przemówił do nich a słowa jego natychmiast im przetłumaczono. Powiedział im, że niewie dla czego prowadzi wojnę z ich monarchą, władzą mądrym i spokojnym, szacunku ze wszechmiar godnym: że nawet dobył oręż żeby kraj ich wyrwać z pod zależności poniżającej Pruss, i że nie widzi dla czegoby Francuzi i Sasi, nie mając żadnych nienawiści pobudek, dalej z sobą bojować mieli; że sam najpierwszy gotów jest dać zakład przyjaznego usposobienia swojego, wracając im wolność, i szanując Saxonie, byle tylko przyrzekli mu ze swój strony, że już przeciwko Francji broń nie podniosą i że główniejsi z nich pajadą do Drezna dla przedstawienia i wyjednania pokoju. Oficerowie sascy, zdjęci uwielbieniem na widok nadzwyczajnego męża który do nich przemawiał, tknięci wspaniałością ofiar jego, odpowiedzieli jednomyślną przysięgą, że ani oni sami ani ich żołnierze w tej wojnie służyć więcej nie będą. Niektórzy ofiarowali się natychmiast jechać do Drezna, zapewniając że nim trzy dni upłynie, przywiozą przyzwolenie swojego monarchy.

Tym zręcznym czynem, Napoleon chciał rozbroić patryotyzm niemiecki, niezmiernie podniecony za staraniem Pruss, a obchodząc się tak łagodnie z słusznie szanownym władcą, nabył sobie prawo do surowego traktowania elektora Heskiego, który podstępami przyezynił się wiele do wywołania wojny. Skrycie nieprzyjazny Francji, oddany był Anglikom, u których złożył swoje bogactwa. Napoleon, posuwając się głębiej w Prussy, nie mógł takiego nieprzyjaciela zostawić z sobą. Zasady wojny pozbyć go się nakazywały, a prawej polityki przepisy wcale nie wzbraniały tego xiążę ten albowiem i dla Pruss i dla Francji nieprzyjaznym był sąsiadem. Napoleon rozkazał ósmemu korpusowi wyjść z Moguncyi, posunąć się do Kassel, chociaż korpus ten zaledwie obejmował 10 do 12 tysięcy wojska. Sądząc jednak że niestosownym byłoby polecać jednemu z braci wykonanie tak surowego środka, doradził królowi Ludwikowi żeby wojska swoje odesłał marszałkowi Mortier i pozostawił mu dopełnić wywłaszczenie domu Heskiego, z uległością i prawością którymi się ten marszałek zalecał. Marszałek Mortier miał ogłosić że elektor Heski przestał rządzić (forma ta przyjęta już była co do Neapolitańskiego domu), zając jego państwa w imieniu Francji, i rozpuścić jego wojska, ofiarując żołnierzom heskim, którzyby jeszcze służyć chcieli, że mogą wstąpić do armii włoskiej. Po większej części byli to silni ludzie, dobrze wyczerpani, nazwyczajeni do służenia po za obrębem swego kraju, na rachunek tych co im piacili, szczególnie na rachun-

nek Anglików, którzy ich bardzo korzystnie używali w Indyach Wschodnich. Armia Heską składała się z 32 tysięcy żołnierzy wszelkiej broni. Znako- mity był to wypadek kiedy można było znieść tę groźną siłę za sobą, zwłaszcza chcąc iść ku półno- cy tak daleko, jak sobie zamierzał Napoleon.

Z temi rozkazami, Napoleon po- słał nad Ren wiadomość o świetnych powodzeniach swoich, wiadomość która rozproszyć miała nadzie- je nieprzyjaciół jego, a w żołnierzach w kraju pozosta- łych obudzić żądzę połączenia się z wielką armią. Wedle zwyczaju, dodał do nich maóstwo instrukcyi co do poboru spiskowych, organizacyi zakładów, co do wyprawy oddziałów mających zapełnić kadry, i co do urządzenia spraw cywilnych, które za jego panowania, nigdy z powodu wojny nie cierpiały. Z Jęny Napoleon udał się do Weimaru. Zastał tam cały dwór wielkiego księcia, tylko samego wielkie- go księcia nie było, gdyż mu oddano dowództwo jednej pruskiej dywizyi. Uczony ten i ogładzony wielce dwór, z Weimaru zrobił Ateny nowożytnych Niemiec, a pod jego opieką Goëthe, Schiller, Wie- land, żyli szanowani, w dostatkach i szczęściu. Wielka księżna, którą oskarżono, że się do wojny przyczyniła, wyjechała naprzeciwko Napoleonowi a strwożona wrzawą i zgiełkiem co ją otaczały, za- wołała zbliżając się:—Najjaśniejszy Panie, polecam ci moich poddanych.—Widzisz pani, co to jest woj-

na, odpowiedział jej zimno Napoleon.—Zrasztą po- przestał na tej małej zemście, obszedł się tym nie- przyjaznym lecz wysoko ukształconym dworem, jak- by Alexander Wielki postąpił z którym miastem Gre- cyi, pełnym dworskości był dla wielkiej księżnej, nie okazał niezadowolenia z postępkami jej męża, kazał szanować miasto Weimar, i polecił aby podjęto od- powiednie starania około ranionych generałów pru- skich których pełno było w tem mieście.—Z Wei- maru pojechał na prawo ku Naumburgowi, żeby o- sobiście powinszować korpusowi Davouta, gdy tym- czasem marszałkowie jego zawzięcie gonili rozpier- chłą armię pruską. (d. c. n.)

PRZYJECHALI DO KRAKOWA

Od dnia 16 do dnia 17 Stycznia.

Schwarz Antoni, z Galicyi; — Czyszkowski Paweł, Romiszowski Marcin, Makowski Leonard ob., Lenczewski Maksymilian, Bilski Władysław, Dąbski Franciszek ob., Ostaszewski Kazimierz, Kotowski Erazm, Wroblewski Stefan, Wędrychowski Józef, z Polski.

Wyjechali z Krakowa.

Zagorski Józef ob., Dzierzkowski Adam, Wol- ski Kajetan ob., Potulicki Wojciech hr., do Galicyi.

Doniesienia Urzędowe.

Nro 485.

Konkurs Ausschreibung.

Bei der k. k. Salinen Berginspektion zu Wieliczka ist die Stelle eines k. k. Grubenmitgehilfen, mit welcher ein Jahresgehalt von 300 fl. Wieze der unentgeltliche Salzbezug mit 15. $\%$ jährlich pr Familienkopf und die XII. Diätenklasse verbunden sind, in Erledigung gekom- men.

Bewerber um diese Stelle haben ihre vorschriftsmäs- sig instruirten Gesuche längstens bis 12. Februar d. J. bei der k. k. vereinten Salinen und Salzverschleiß Ad- ministration im Wege ihrer vorgesetzten Behörden einzu- bringen und sich in selben über die mit gutem Erfolge zurückgelegten bergakademischen Studien, praktische Ver- wendung im Bergbaufache, Kenntniß einer slavischen, vorzugsweise der polnischen Sprache, dann über Alter, Moralität und Gesundheitsumstände legal auszuweisen, übrigens auch anzugeben, ob und in welchem Grade sie mit Beamten dieser Administration verwandt oder ver- schwägert seien.

Welches von Seiten der k. k. Polizei Direktion zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Krakau am 12. Jänner 1848.

k. k. Polizei Direktor
KROEBL.

Nr. 486.

Konkurs Ausschreibung.

Bei der k. k. vereinten Salinen und Salzver-

schleiß-Administration zu Wieliczka in Galizien unterge- ordneten k. k. Salinen Berg Inspektion zu Wieliczka ist die Stelle eines k. k. Bergprotokollisten in Erledigung gekommen. Mit dieser in der XI. Diäten Klasse stehen- den Dienststelle ist der Jahresgehalt von 600 fl. und der unentgeltliche Salzgenuß nach dem System mit 15. $\%$ jährlich pr Familienkopf verbunden.

Die für diesen Posten nothwendigen Erfordernisse sind: Gruben Manipulations und Verrechnungskenntniße, durch mehrjährige dienstleistung erprobte Gewandheit im Kanzlei, Registratur und Konzeptfache, Kenntniß der polnischen Sprache.

Bewerber um diesen Posten, haben ihre Gesuche be- legt mit den legaten Nachweisungen über die erforderli- chen Kenntniße, über bisherige Dienstleistung, über Al- ter und Gesundheits Umstände bis zum 31ten Jänner 1848. anher zu überreichen und in denselben ferner auch anzugeben, ob und in welchem Grade sie mit einem bei dieser k. k. vereinten Salinen und Salzverschleiß Admi- nistration dienenden Beamten verwandt oder verschwägert sind.

Welches von Seiten der k. k. Polizei Direktion zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Krakau am 12ten Jänner 1848.

k. k. Polizei Direktor
KROEBL.